

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРИСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

підтримувати індивідів у цьому процесі та сприяти їхньому особистому розвитку.

Список використаної літератури:

1. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина /Боришевський М.Й. Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С.144 – 150.
2. Вітківська О. І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації. К.: Науковий світ, 2001. 92 с
3. Крягжде С. П. Психологія формування професійних інтересів./ С. П. Крягжде – Вільнюс, 1981. 195 с
4. Радчук Г. К. Особистісне та професійне самовизначення як чинник професійного становлення особистості / Г. К. Радчук. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 5.
5. Сердюк Л. // Самотворення у розвитку особистості : науково-методичний посібник / Л. З. Сердюк, Т. М. Яблонська, О. І. Пенькова, Н. Д. Володарська [та ін.] ; за ред. Л.З. Сердюк. К.: Педагогічна думка, 2015. С. 4-5

Поночков Данило Олексійович

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В сучасному світі, де зміни є єдиною постійною, лідерство стає ключовою якістю, яка робить індивіда конкурентоспроможним у різних сферах життя. Освіта, зокрема вища освіта, є важливим ресурсом для розвитку лідерського потенціалу. Лідерський потенціал здобувачів вищої освіти стає все більш актуальною темою, оскільки суспільство постійно шукає відповіді на виклики сучасності, і вони часто приходять від лідерів, які мають високий рівень знань та навичок.

Вища освіта, як правило, спрямована на передачу знань та розвиток інтелектуальних навичок здобувачів вищої освіти. Однак, дотримання лише

цієї цілі може бути недостатнім у формуванні лідерського потенціалу. Деякі здобувачі вищої освіти можуть перебувати в атмосфері, де на розвитку лідерських якостей не акцентується увага належним чином. Це може призвести до обмеженого використання їхнього лідерського потенціалу.

Питаннями пов'язаними з дослідженням **особливостей лідерського потенціалу здобувачів вищої освіти займалися наступні науковці:** Б. Голоवेशко [1], М. Риженко, К. Міщенко [2], О. Романовський, В. Михайличенко, Т. Гура [3], [4], В. Татенко [5].

Лідерський потенціал - це сукупність особистісних якостей, які дають індивіду можливість впливати на інших, приймати важливі рішення, керувати командами та досягати поставлених цілей. Ці якості включають в себе емпатію, комунікаційні навички, лідерську віру в себе, вміння приймати рішення, а також здатність до співпраці та інші.

До видів лідерського потенціалу відноситься:

1. **лідерське самосприйняття.** Це внутрішнє усвідомлення особистого лідерського потенціалу, включаючи віру в себе та вміння бути лідером,

2. **соціальні навички.** Лідери повинні володіти сильними комунікаційними навичками, вміти вести бесіди, переконувати і координувати дії команди,

3. **вміння приймати рішення.** Лідери повинні бути здатні приймати важливі рішення на основі аналізу і інтуїції, враховуючи ризики та можливості,

4. **емпатія і співчуття.** Здатність сприймати почуття та потреби інших допомагає лідерам будувати ефективні відносини та мотивувати команду.

До механізмів розвитку лідерського потенціалу відносяться:

1. **освіта та навчання.** Заклади вищої освіти можуть сприяти розвитку лідерського потенціалу через спеціалізовані курси, тренінги та практику відомих лідерів,

2. **менторство.** Ментори можуть надати цінний досвід та поради здобувачам вищої освіти, допомагаючи їм розвивати лідерські якості,

3. **позавузівська активність.** Студентські організації, волонтерська робота та участь у проектах можуть допомогти здобувачам вищої освіти набутти практичний лідерський досвід,

4. **рефлексія та самопостереження.** Важливо, щоб здобувачі вищої освіти знали себе, свої сильні та слабкі сторони, і активно працювали над самозростанням.

Лідерський потенціал є суттєвим аспектом успішного розвитку сучасної особистості, особливо це важливо для здобувачів вищої освіти. Психологічний підхід до розкриття лідерського потенціалу стає важливою складовою процесу навчання та розвитку здобувачів вищої освіти. Перший крок до розвитку лідерського потенціалу полягає в ідентифікації цього потенціалу у здобувачів вищої освіти. Психологи використовують різні методи та інструменти для

цього, включаючи психометричні тести, анкети, інтерв'ю та спостереження. За допомогою цих інструментів можна визначити основні риси лідерського характеру, такі як рівень емпатії, комунікаційні здібності, впевненість у собі та здатність приймати рішення.

Однією з основних цілей психологічного підходу є розвиток лідерських якостей серед здобувачів вищої освіти. Психологи працюють зі здобувачів вищої освіти, щоб поліпшити їхні навички спілкування, взаємодії з іншими, розвиток самооцінки та вирішення конфліктів. Важливим аспектом є підвищення емоційного і соціального інтелекту, який допомагає здобувачів вищої освіти краще розуміти себе та інших, а також впливати на навколишнє середовище.

Психологи також сприяють розвитку лідерського потенціалу через самоспостереження та рефлексію. Здобувачам вищої освіти надається можливість аналізувати свої дії, реакції та рішення в різних ситуаціях. Цей підхід допомагає здобувачів вищої освіти виявляти галузі, де можна покращити свої лідерські навички. Лідерський потенціал не обмежується індивідуальними якостями; він також передбачає здатність працювати в команді та керувати нею. Психологи допомагають здобувачів вищої освіти розвивати навички співпраці, вирішення конфліктів та побудови ефективних команд.

Можна сформулювати наступні рекомендації для здобувачів вищої освіти щодо розвитку лідерського потенціалу:

1. самоаналіз. Слід розпочати з аналізу сильних та слабких сторін, з'ясувати, які саме наявні лідерські якості і де є місце для покращення,
2. навчання від інших: Необхідно шукати можливості навчатися від інших лідерів або взяти участь у менторських програмах, спостерігати за їхніми діями та запитуйте про їхні досвід та поради,
3. волонтерство і залучення до проектів: Необхідно брати активну участь в студентських організаціях, волонтерських проектах, ініціативах, які є цікавими. Це дозволить набути практичного досвіду у керівництві та співпраці з іншими,
4. активна участь у навчальному процесі: Слід бути активними учасниками у навчальному процесі, постійно ставити питання, долати труднощі, ініціювати дискусії та співпрацюйте із колегами,
5. розвиток комунікаційних навичок. Слід зосередитися на розвитку навичок спілкування, вмінні добре слухати і висловлювати свої ідеї чітко і переконливо,
6. формування викликів. Не слід уникати викликів або нових обов'язків, брати на себе відповідальність та лідерські ролі в різних проектах та ініціативах,
7. співпраця та командна робота. Необхідно навчитися співпрацювати в команді. Робота в колективі допомагає розвивати навички спільної роботи та керівництва,

8. рефлексія та саморозвиток. Регулярно слід відводити час для рефлексії над діями і досягненнями. Встановлювати особисті цілі та плани розвитку,

9. участь у тренінгах і семінарах. Необхідно приймати участь у лідерських тренінгах і семінарах, які можуть надати корисні інструменти і знання,

10. дотримання етики. Важливо бути чесними, етичними та поважати права та інтереси інших на усьому лідерському шляху,

11. збереження балансу Не треба забувати про баланс між навчанням та особистим життям. Слід відновлювати енергію та робити догляд за своїм фізичним та психічним здоров'ям,

12. постійне навчання. Лідерство - це постійний процес розвитку. Слід постійно навчатися і збагачувати свій досвід.

Ці рекомендації допоможуть здобувачам вищої освіти активно розвивати свій лідерський потенціал та підготувати себе до відповідальних ролей у майбутньому.

Розвиток лідерського потенціалу у здобувачів вищої освіти є важливим завданням, оскільки це сприяє створенню нового покоління лідерів, які будуть здатні вирішувати складні завдання та впливати на світ навколо себе. Важливо надавати здобувачам вищої освіти можливості розвивати свій лідерський потенціал на ранніх стадіях навчання, а також підтримувати їх у цьому процесі протягом всього періоду набуття вищої освіти.

Психологічний підхід до розкриття лідерського потенціалу здобувачів вищої освіти передбачає розвиток якостей, необхідних для досягнення успіху в різних сферах життя. Цей підхід сприяє ідентифікації, розвитку та виявленню лідерського потенціалу, формуючи у здобувачів вищої освіти готовність до викликів і можливостей, які надає вища освіта. Розвиваючи лідерські якості, здобувачі вищої освіти стають не лише успішними професіоналами, а й активними агентами позитивних змін у суспільстві.

Список використаної літератури:

1. Головешко Б. Р. Про деякі проблеми розвитку лідерських якостей у студентів вищих навчальних закладів. Збірник наукових робіт НТУ «ХПІ» : Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. № 32. 2012. С. 89–96

2. Риженко М., Міщенко К. Розвиток лідерського потенціалу студентів у колективній діяльності Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип 27, том 4. С. 186-191

3. Романовський О., Михайличенко В., Гура Т. Психолого-педагогічні і суспільно-політичні засади формування та розвитку лідерського потенціалу Лідер. Еліта. Суспільство. 2019. №. С. 107-117

4. Руда Н.Л. Особливості лідерського потенціалу сучасної студентської молоді Проблеми сучасної психології. 2014. Випуск 25 С. 404-413

5. Татенко В.О. Лідер XXI / LIDER XXI. Соціально-психологічні студії / В.О. Татенко. К.: Видав. дім «Корпорація». 198 с.

Пшенічківа Олена Ігорівна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник

Самойлов Олександр Єжиєвич

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

СПЕЦИФІКА ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИПУСКНИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роль вищої освіти в формуванні особистісного потенціалу стає все більш актуальною в умовах зростаючих вимог сучасного суспільства та ринку праці. Випускники вищих навчальних закладів стикаються з низкою викликів і можливостей, які вимагають від них розвиток особистісного потенціалу для досягнення успіху у різних сферах життя.

Протягом останніх років, вища освіта зазнала суттєвих змін. Сучасні випускники стикаються зі складністю вибору кар'єрного шляху, зростаючим конкурентним середовищем і постійними змінами в технологічному та соціокультурному контексті. Ця ситуація створює необхідність розвитку особистісного потенціалу, щоб зробити успішну кар'єру та здійснити вплив на суспільство.

Проблематикою специфіки особистісного потенціалу випускника закладу вищої освіти займалися наступні науковці: Н. Антонова [1], Т. Мельничук, І. Зубіашвілі [2], Р. Новак [3], Н. Шевченко [4].

Особистісний потенціал - це сукупність здібностей, якостей та ресурсів, які формують особистість унікальною та визначають її здатність до досягнення особистих та професійних цілей. Це включає в себе інтелектуальний розвиток, комунікативні навички, володіння емоціями, лідерські якості, та інші аспекти, які впливають на кар'єрний та особистісний успіх.

До видів особистісного потенціалу відноситься:

1. **інтелектуальний потенціал** - здатність до навчання, аналізу та критичного мислення,
2. **соціальний потенціал** - вміння встановлювати відносини та взаємодіяти з іншими людьми, що включає спілкування та лідерські якості,